

La farce des Ténébreux,
Théâtre du Parvis /
N. Hellyn A.M.L

gebracht. Het project gaat dan ook meteen van start en vanaf 1970 kan het Théâtre du Parvis een volledig theaterseizoen vullen.

De vestiging te Sint-Gillis als sociaal en politiek project past in het kader van een hele reeks manifestaties. Marc Liebens houdt zich meer bezig met de zuivere theaterpraktijk. Maar het Théâtre du Parvis heeft meer dan één pijl op zijn boog en de projecten vallen min of meer samen met de problemen van de gemeente, hoewel de mensen die er rechtstreeks bij betrokken zijn niet in de zaal zitten, al was het maar vanwege de taal en de cultuurverschillen die daarmee samenhangen.

Het eerste stuk dat ze op de planken brengen is *Vous vivrez comme des porcs*, dat handelt over de integratie van gastarbeiders en de onmogelijkheid daarvan, want Arden drijft de onverzoenbaarheid tot het uiterste door. Met *La farce des ténébreux* van Michel de Ghelderode stelt Marc Liebens het Belgische repertorium in vraag en toetst het tegelijk aan de hedendaagse schriftuur. De bewerking van Paul Vandebosch ontmaskert Ghelderode als ideoloog van de reactionaire kleine burgerij. De samenwerking met Jean Louvet brengt ten slotte een meer direct politieke en arbeideristische problematiek in de stukken van het Parvis. Jean Louvet was erg onder de indruk van de grote stakingen die in 1960 België op zijn grondvesten deden daveren en probeert in zijn stukken een geëngageerde visie te geven op de heersende klassenstrijd in de maatschappij, zonder echter in overver-eenvoudiging te vervallen.

In navolging van het Berliner Ensemble en de theorieën van Brecht brengt het regiewerk binnen het Parvis een kritisch theater tot stand rond wat men de twee gezichten

van het theater kan noemen. Het gaat erom het theater op te hemelen en af te kraken, er het artificiële karakter van aan te tonen en tegelijk die toegeven theatraliteit te bekritisseren. Wat hen in Brecht fascineert is niet zozeer zijn persoonlijk engagement als wel de manier waarop hij het theater engageert. De Brechtiaanse eis is voor hen een richtpunt in hun strijd tegen een psychologisch en anekdotisch theater. De regie vormt dus een tegenwicht voor de tekst. Zij illustreert hem niet, probeert hem niet te laten schitteren. Zij geeft er strikt genomen geen beeld of voorstelling van. Zij plaatst tussen de toeschouwer en de tekst een middenzone die er de context van vormt, zonder enige illusie na te streven.

Toch maakt dit alles van het Théâtre du Parvis nog geen geëngageerd theater. Eerder kan men spreken van een getemperde vorm van actievoering. Het principe zelf van het actietheater, waarvoor Franstalig België nochtans op een traditie kan bogen, wordt door het Parvis niet op prijs gesteld. Het gezelschap wil van zijn toeschouwers geen actievoerders maken, maar hooguit 'theaterliefhebbers'. Want het is wel degelijk op het terrein van de theaterpraktijk dat er zich een verandering moet en zal voltrekken. Het gaat er in de eerste plaats om een continuïteit in de blik van de toeschouwer te verwezenlijken en op die manier een interpretatie van het theatergebeuren te stimuleren.

Een zekere Shakespeare

Tot op dat ogenblik zag het Franstalige theater, en vooral het Théâtre National, zichzelf als een openbare dienst die een 'theatermenu' aanbood waarin iedereen wel iets naar

zijn gading zou kunnen vinden, maar dat weinig vernieuwing bracht en waarin geen continuïteit zat. Het Théâtre du Parvis stelt daarentegen een omgekeerde filosofie voor, waarbij de verschillende protagonisten - toneelspelers, auteurs, regisseurs en toeschouwers - zich een duidelijke mening zouden vormen over het theatergebeuren. Theater is in de eerste plaats een praktijk waarover je je moet bezinnen. Dit principe leidt tot een aanzienlijke verlenging van de repetitietijd, tot een vraagstelling over wat in een tekst als ideologie naar voren komt, tot een kwalitatief spel waarin de waarheden en de leugens van de personages duidelijk te herkennen zijn, kortom: tot de *verantwoordelijkheid* van elk van de medewerkers.

Dat alles maakt van het Théâtre du Parvis een wonderlijk allegaartje van acteurs van het vaste gezelschap, die versterking krijgen van een aantal grote namen uit de Belgische theaterwereld, zoals Jacqueline Birr en René Hainaux. Ook jonge acteurs sluiten er zich bij aan, waaronder Philippe Van Kessel, de huidige directeur van het Théâtre National van de Franse Gemeenschap. In 1972 doet Marc Liebens een beroep op André Steiger om *Mesure pour mesure* van Shakespeare te regisseren. Met hem bereikt het Théâtre du Parvis een hoogtepunt. Elke schakel van de theaterproductie wordt in vraag gesteld. De regie wordt de uitdrukking van een precies historisch moment, van een zekere beschavingsgraad. Middenin dit historische werkterrein vormt het stuk 'van een zekere William Shakespeare, Engels schrijver', zoals in het programmaboekje te lezen staat - de aanleiding tot een uitbundige scenische schriftuur waarin alles ertoe bijdraagt om het